

Projectverslag
Eigen Kracht Vlaams-Brabant

Vanessa Blancke
Mattias Bouckaert

Wie kent er niet het verhaal van Ikarus ? Na de bouw van een ingewikkeld labyrint, sloot koning Minos de architect Daedalus, en zijn zoon Ikarus op in een toren. Daedalus, een geniaal architect, bouwde twee paren enorme vogelvleugels met bijenwas en hout. Vader en zoon begonnen aan de oversteek naar Athene. Iedereen weet hoe het verhaal afliep: Ikarus vloog ondanks de waarschuwing van zijn vader te dicht bij de zon, de was smolt en de vleugels begaven het. Wat weinige weten is dat Daedalus zijn zoon ook nog een andere waarschuwing meegaf: vlieg ook niet te laag, want het water zou je veren nat en zwaar kunnen maken....

Euforie

Aan dat verhaal moesten we terugdenken, bij het schrijven van dit projectverslag. Het project rond Eigen Kracht kende een vliegende start. Veel, enthousiaste deelnemers aan infomomenten in februari. Nauwelijks enkele weken later zit de opleiding van een nieuwe ploeg coördinatoren erop. De verdiepingsdag voor hulpverleners eind maart loopt in geen tijd vol. Er moet een extra dag georganiseerd worden. Half april zijn de eerste 10 aanmeldingen al binnen. Het loopt van een leien dakje...

Ontnuchtering

Al snel blijkt die vliegende start ook een vergiftigd geschenk. Aanmeldingen komen te snel en te massaal binnen. Coördinatoren blijken om uiteenlopende redenen niet snel inzetbaar. Aanmeldingenstop, wachtlijsten, We sturen bij door een extra opleiding voor coördinatoren. Achteraf blijkt dat we een dure prijs betalen voor dit gat in trajecten. Wanneer gezinnen na weken wachten eindelijk kunnen starten met de voorbereiding, lijkt de goesting vaak al gesmolten Of blijkt de vraag achterhaald door crisissen of life-events als scheidingen, een verhuis, Eind september wordt duidelijk dat de meeste gestarte trajecten niet tot conferenties zullen komen. Er blijven dan maar enkele weken over, om nieuwe aanmeldingen aan te trekken. Want de klok tikt onverbiddelijk. Zoals een lid van de werkgroep opmerkt: “zo'n projectjaar dat eigenlijk geen jaar is, maar acht maanden” is veel te kort. Je moet het restaurant al open doen, terwijl ze de muren nog

aan het schilderen zijn en de stoelen en tafels geleverd worden. En dan moeten klanten langer wachten, en dat vinden ze niet leuk.

Twijfel

Werkt het concept niet ? Hebben we foute keuzes gemaakt ? Waren we te overmoedig, om te denken dat we op een jaar een cultuuromslag konden realiseren ? We konden toch verder bouwen op het eerdere project K-leefkracht, zo moeilijk kon het toch niet zijn ? Hebben we misschien zelfs meer kwaad dan goed gedaan met dit project: “Zie je wel dat dit niet werkt in Vlaanderen ?”. Veel vragen. De vleugels dreigen zwaar te worden door het water

Steun

Vergadering van de werkgroep Eigen Kracht in november. Alle leden zeggen unaniem: “We twijfelen op geen enkele manier aan de waarde van dit model. Misschien leren we vooral dat je eigen krachtconferenties niet in stukjes en brokjes kan implementeren”. Er komt een nieuwe dynamiek. We konden veel minder conferenties doen dan verwacht, we 'compenseren' dit door een maximale inspanning om uit alle trajecten te leren. De ervaringen van alle aanmelders en alle coördinatoren worden in kaart gebracht.

Hoop

Tijdens het schrijven van dit eindverslag de laatste weken van december, nemen twee mensen contact op om een conferentie te laten starten. Een MPI en een ouder, op eigen initiatief. De vakgroep orthopedagogiek van de KULeuven start een thesisonderzoek naar de lange termijn-effecten van de eerste 30 conferenties in Vlaanderen. Er worden projectaanvragen ingediend bij de provincie Vlaams-Brabant en de CERA-foundation. Er lijkt bereidheid bij de overheid om verder te gaan rond Eigen Kracht. Er liggen vragen vanuit Antwerpen en Oost-Vlaanderen om iets over onze ervaringen te vertellen.

De interesse in Eigen Kracht blijft groot. We zijn ervan overtuigd dat ook dit project op zijn manier veel kan bijdragen aan de verdere bloei van Eigen Kracht in Vlaanderen. Vandaar ook dat we een uitgebreider projectverslag uitschreven, zodat toekomstige projecten rond Eigen Kracht verder kunnen bouwen op onze ervaring.

“De kring groter maken” is een belangrijk element uit het DNA van Eigen Kracht. Ook rond dit project stond een grote kring mensen, die we graag bedanken:

- Eerst en vooral: dank en bewondering voor de gezinnen die durfden kiezen voor EKC, en aan de hulpverleners rond hen die durfden geloven in de eigen kracht van hun cliënten !
- Dank aan de enthousiaste leden van de werkgroep Eigen Kracht: An Sprangers (Voorzieningen bijzondere jeugdzorg), Gie Kiesekoms (AWW), Pieter Goossens (CLB), Ann Vranckx (CGG), Mieke Van Rossum (CKG), Patsy Verhaert (VK), Chris Gautier (verwijzers jongerenwelzijn), Hendrik Van Moorter (VAPH), Mon Vandekeybus (IJH), Mirjam Beyers (Supervisor EKC) en Annelies Vandebroek (coördinator, bestuurslid EKC.be).
- Dank voor de fijne en intensieve samenwerking met EKC.be, en Eigen Kracht centrale Nederland.
- Dank aan de regionale stuurgroep IJH Vlaams-Brabant, die durfde investeren in dit project.
- Dank aan de ploeg van IJH Vlaams-Brabant voor de betrokkenheid, in het bijzonder aan Mon Vandekeybus en Martine Puttaert
- Dank aan de coördinatoren. Zonder de inzet van deze geëngageerde vrijwilligers is er geen Eigen Kracht mogelijk.

Vanessa Blancke, projectleider Eigen Kracht Vlaams-Brabant

Mattias Bouckaert, Directeur Espero vzw

1. Eigen Krachtconferenties

Gezinnen in moeilijkheden kunnen in Vlaanderen terecht bij een brede waaier van deskundige diensten. Keerzijde van de medaille is dat professionele hulpverlening soms erg veel verantwoordelijkheid toegeschoven krijgt. De therapeuten, de consultants of andere experts moeten maar voor een oplossing zorgen. Terwijl in heel wat situaties de brede kring van familie, grootouders, burens, vrienden, ... misschien zelf nog voor een belangrijk deel van de oplossing kan zorgen. Als het hen gevraagd wordt. Als er mensen zijn die hen vertellen dat ze zelf een plan kunnen én mogen bedenken.

Dat is precies wat een **eigen krachtconferentie** doet: mensen uitnodigen om zelf de regie in handen te nemen, en zelf een plan te bedenken, samen met familie, vrienden en burens. Gezinnen worden uitgedaagd om na te denken welke 'eigen krachten' zij zelf of hun netwerk kunnen inzetten, en waarvoor ze professionele hulp willen inzetten. De ervaring met duizenden conferenties in tientallen landen leert dat families zo tot creatieve en veilige plannen komen, waarbij een belangrijk deel van de oplossing vanuit de eigen achterban komt. Het model bestond al eeuwen bij de Maori in Nieuw-Zeeland. Hulpverleners daar werden enthousiast, en vertaalden het in de periode 1970-1980 in een model: 'Family Group Conferencing'. Vanaf 2000 raakte het model ingeburgerd in Nederland, onder de naam 'Eigen Kracht conferentie'.

Een gezin in moeilijkheden heeft meestal wel iets anders aan zijn hoofd dan een conferentie te organiseren. Men is moe, bezig met overleven, moedeloos, Het netwerk rond het gezin lijkt verdwenen, verbrokkeld. Iedereen lijkt afgehaakt te hebben. Daarom wordt het gezin bij de voorbereiding van die conferentie geholpen door een **onafhankelijk coördinator**. Die ondersteunt het gezin bij de organisatie van de conferentie. De onafhankelijk coördinator is geen professional. Het is een geëngageerde burger, een vrijwilliger die een drie-daagse opleiding kreeg. Hij of zij zoekt mee uit wie er allemaal moet zijn, informeert en motiveert mensen, zoekt naar oplossingen voor de onvermijdelijk "ik-kom-niet-als-die-komt" reacties, zorgt mee voor de praktische organisatie,

Hoe werkt een Eigen kracht-conferentie ?

Een conferentie verloopt in drie rondjes. De aanwezigen krijgen eerst kort wat informatie van hulpverleners: wat is er volgens hen aan de hand ? Wat zijn de verschillende mogelijke vormen van

hulp ? Maar ook: met welke grenzen rond veiligheid moeten de aanwezigen eventueel rekening houden in het plan? Aan welke eventuele beperkende voorwaarden moet het plan voldoen ? Na dit informatierondje laten de hulpverleners de familie alleen voor de tweede, en langste ronde: het besloten deel. Gedurende twee of drie uur werken de aanwezigen aan een plan. Ook de coördinator is er tijdens deze ronde niet bij, maar blijft wel in de buurt.

In de derde en laatste ronde wordt het plan voorgesteld. De aanmelder oordeelt of dit plan veilig en wettelijk is, en rekening houdt met de beperkende voorwaarden. De onafhankelijk coördinator helpt alle afspraken concreet maken. Er wordt ook steeds afgesproken wie zal bijeenkomen als een onderdeel van het plan moet bijgestuurd worden.

Het opzet van een Eigenkrachtconferentie is besluitvorming, het maken van een plan. Het is geen vorm van hulpverlening, maar wel een manier om gezinnen te helpen kiezen welke eigen krachten ze kunnen en willen inzetten, en welke professionele hulp ze wensen. Vandaar dat er – hoe vreemd dat ook mag klinken – geen specifieke doelgroep is voor Eigenkrachtconferenties. *“Eigen Krachtconferenties zijn bedoeld om besluiten te nemen over de aanpak van problemen. Er is geen probleem waarbij een netwerk geen besluit kan nemen. Het gaat erom of de kring zich veilig genoeg voelt om bij elkaar te komen, en voldoende mandaat krijgt (Eigen Kracht Centrale, Nederland).* Eigen Krachtconferenties duiken in het buitenland op in een brede waaier van sectoren: ouderenzorg, familiaal geweld, echtscheidingen, psychiatrie, reïntegratie van ex-gedetineerden, jeugdzorg, nierpatienten, MS-patienten, ...

De ideeën achter ‘Eigen kracht’

Een eerste basisprincipe binnen EKC is **de kring zo groot mogelijk maken**. Klassieke hulpverlening werkt voornamelijk met het kerngezin, en zal maar zelden het bredere netwerk van familie, vrienden, burens mobiliseren. Volgens de pioniers van eigen kracht had het weinig zin om enkel met het ‘zieke’, uitgeputte gezin te werken, en kwam het er net op aan de kring uit te breiden met gezonde krachten. Van de aanwezigen op een conferentie wordt gevraagd of ze bereid zijn om mee te denken over het welzijn van een jongere. Er wordt niet per se verwacht dat ze ook een engagement opnemen in het plan.

Een tweede basisprincipe is **de regie bij het gezin en de familie** houden. Het maken van een plan gebeurt in een besloten deel, zonder hulpverleners. De beslissingsmacht ligt niet bij de experts, die op grond van een diagnose een behandelplan opstellen. Zij informeren, de conferentie beslist. Ook

de keuze om de conferentie mee te laten voorbereiden door een niet-hulpverlener, de onafhankelijk coördinator, past hier in: dat verkleint de kans op subtiele vormen van inhoudelijke sturing. Het gezin, de eigenaar van het probleem, blijft ook eigenaar van de oplossing !

Door er een gezamenlijk plan van te maken, met een breed draagvlak, wordt er ook een grote bron van sociale steun en sociale controle geïnstalleerd. Er is een hele kring van mensen die mee waakt over de uitvoering. Het is voor het gezin hartverwarmend te voelen dat ze er niet alleen voor staan. Meer nog dan het eigenlijke product, het plan, is misschien vooral het proces van belang: informatie die gedeeld wordt binnen het netwerk, contacten die hersteld worden, dialoog die terug geopend wordt, De conferentie is voor iedereen een krachtige ervaring van verbondenheid. Moeilijkheden leiden niet tot breuken, maar tot dialoog en samen zoeken. Zeker voor de jongere zelf is het ook een bijzondere ervaring: al die mensen komen samen voor mij !

Samen met hulpverlening !

Eigen Kracht is geen model 'tegen hulpverlening'. Niet: Oprotten, we doen het zelf wel. Wel: laten we goede afspraken maken, over welke diensten en ondersteuning we van jullie hulpverleners nodig hebben. Hulpverleners kunnen zich zo veel meer focussen op hun kerntaak, hun specifieke deskundigheid.

vb. De therapeut van het CGG hoeft geen bussen en treinen uit te zoeken, om toch maar het gezin op therapie te krijgen. Opa had zich op de conferentie geëngageerd om het vervoer naar het centrum te verzekeren.

Hulpverleners duiken niet enkel op als uitvoerders, na de conferentie. Integendeel ! Ze krijgen een belangrijke rol voor, tijdens en na de conferentie. Hulpverleners verdwijnen niet uit het beeld, maar hun rol verandert wel. Ze worden veeleer dienstverleners dan decision-makers.

Voor de conferentie:

- Er is iemand nodig die gezinnen vertelt dat ze zelf een plan kunnen en mogen maken. Meestal wordt de gedachte om een EKC in te zetten aangebracht door hulpverleners. Gezinnen zullen twijfelen: kunnen we dat wel ? Zal er wel iemand komen opdagen ? Zal er geen ruzie zijn ? Hulpverleners moeten correct kunnen informeren, en mensen motiveren.
- Hulpverleners zullen mee betrokken worden bij het zoeken naar een goede, open vraag voor de conferentie.

- Het is essentieel dat families de garantie krijgen dat hun inspanning niet voor niks is, dat er iets zal gebeuren met hun plan. Betekent dat 'carte blanche krijgen?'. Zeker niet. EKC voorziet heel uitdrukkelijk dat er vanuit de samenleving bepaalde grenzen, beperkingen kunnen ingebracht worden. Cruciaal is dat familie in het begin weet wat die beperkende randvoorwaarden zijn, en dat familie kan oordelen of ze het speelveld, de vrije marge voldoende groot vindt. Voorbeelden van beperkende voorwaarden zijn: “een volledige terugkeer van de voorziening naar huis bij moeder is het eerstkomende jaar niet mogelijk”; “geen overnachtingen bij vader”. Cruciaal is dat deze randvoorwaarden aan het begin van de rit duidelijk moeten zijn. Hulpverleners hebben een erg belangrijke rol te spelen in het scherp stellen van beperkende voorwaarden. Bedoeling is daarbij steeds dat familie zoveel mogelijk ruimte krijgt. De beperkende voorwaarden hebben vooral een positieve bedoeling: aan de familie garanderen dat hun plan aanvaard zal worden, als het rekening houdt met de randvoorwaarden.

Tijdens de conferentie:

In de eerste, informatieve ronde, komen meestal enkele hulpverleners aan bod. Soms geven ze een algemene uitleg: wat is ADHD? Hoe werkt thuisbegeleiding, en wat zijn de wachtlijsten? Wat is de impact van alcoholmisbruik door één van de ouders op de ontwikkeling van kinderen? Maar soms zijn deze hulpverleners zelf betrokken in dit gezin, en spreken ze veeleer over hun zorgen, hun indrukken en observaties. Dit vraagt veel zorg, want ook daarna werk je verder met deze cliënten.

Zeker wanneer veiligheid een thema is, heeft de hulpverlener een belangrijke, moeilijke rol: in duidelijke maar respectvolle taal uitleggen aan alle aanwezigen wat de zorgen zijn van hulpverleners, welke randvoorwaarden die eventueel met zich meebrengen. De aanmelder moet bovendien ook beoordelen of het uiteindelijke plan veilig en wettelijk is. Ook dat is een belangrijke opdracht.

Na de conferentie:

Elk plan staat of valt met opvolging. Families hebben dan wel geen wachtlijsten, ze hebben wel een grotere emotionele betrokkenheid, en dus ook gevoeligheid voor 'wie doet teveel/te weinig'. In het model is hierop geanticipeerd, door een noodgroep te installeren, een groep die bijeenkomt als een onderdeel van het plan niet werkt, of als omstandigheden om aanpassing vragen. Maar ook hulpverleners kunnen mee bewaken of die groep bijeen moet komen. En daarnaast kunnen ze vooral

hun eigen deel van het plan vastpakken, en met de familie in gesprekken af en toe terugblikken op hoe ieders aandeel loopt, wie wat kan doen om te herinneren aan afspraken, afspraken bij te sturen, “*Hoe stond dat ook alweer in jullie plan ?*” is een krachtige vraag !

Ondertussen in het buitenland

In Nieuw-Zeeland is family group conferencing al sinds 1989 een wettelijk verankerd grondrecht: een rechter kan pas tussenkomen als een gezin eerst zelf de kans heeft gekregen om een plan te bedenken. Vanuit Nieuw-Zeeland zaaide deze werkwijze uit naar vele landen. Zonder ambitie van volledigheid: Canada, Verenigde staten, Ierland, Scandinavische landen, Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Hongarije, Roemenië, Bosnië en Herzegovina, Servië, Slowakije, Polen, Rusland en Oekraïne.

Voor Vlaanderen is vooral de evolutie in Nederland inspirerend. In 2009 gingen er in Nederland 471 conferenties door, een cijfer dat jaar na jaar stijgt. De provincie Overijssel biedt gezinnen ondertussen standaard een Eigen Krachtconferentie aan. Ook de stad Amsterdam is een belangrijke voortrekker.

In Vlaanderen gebeurden er tot op heden een 30-tal conferenties.

We verwijzen naar www.eigen-kracht.nl en naar volgende referenties voor een meer volledig beeld van de wetenschappelijke onderbouw van Eigen Krachtconferenties.

- Burford, G., & Hudson, J. (Eds.) (2000). Family group conferencing. New directions in community centered child and family practice. WDB, New York.
- Van Naem & Partners (2009). Kosten van hulpverlening met en zonder een Eigen Krachtconferentie. Niet gepubliceerd werkdocument.
- Pagée, R. (2003). Eigen kracht. Family Group Conference in Nederland. Van model naar invoering. Amsterdam, SWP.
- Bouckaert, M., & Vits, G. (2008). Eigen Krachtconferenties: integraal, vraaggestuurd en effectief. Tijdschrift voor welzijnswerk.
- Wijnen-Lunenberg, P., Van Beek, F., Bijl, B., Granberg, P. & Slot, W. (2008). De familie aan zet. www.eigen-kracht.nl

2. Situering van het project in Vlaams-Brabant

2.1 *Wat voorafging*

Vanaf 2004 is er in Vlaanderen systematisch aandacht voor Eigen Krachtconferenties. De eerste aanzet in Vlaanderen kwam er vanuit een project rond weglopers binnen de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg Vlaams-Brabant. De eerste coördinatoren uit Vlaanderen gingen toen in Nederland een opleiding volgen (november 2004). Er werd geïnvesteerd in sensibilisering en bekendmaking. Na afloop van dit project richtten enkele betrokkenen de vzw EKC.be op, met als missie 'het concept Eigen Krachtconferenties in Vlaanderen en Brussel te implementeren' (zomer 2006). In 2007 liep in Vlaams-Brabant en Brussel het **project K-Leefkracht** vanuit het agentschap jongerenwelzijn (toenmalige preventie-teams), in samenwerking met EKC.be. Een eerste lichte Vlaamse coördinatoren volgde de driedaagse training in Leuven. Een stuurgroep met voorzieningen vanuit bijzondere jeugdzorg, Kind en Gezin en consulenten dacht intensief rond toeleiding en screening. Er werden verschillende aanmeldingen gedaan voor een Eigen Kracht-conferentie. Uiteindelijk werden er zes voorbereidingen gestart, waarvan er vijf tot een conferentie geleid hebben.

Na K-leefkracht waren er geen middelen in onze regio. Toch bleef er een waakvlammetje branden. Twee voorzieningen (bijzondere jeugdzorg en VAPH) financierden zelf een conferentie met eigen middelen. Vanaf 2008 tot op heden loopt er een project rond Eigen Kracht-conferentie in Limburg. Gefinancierd door de provincie Limburg en IJH Limburg. De vzw EKC.be bleef al die tijd coördinatoren opleiden en coachen, en aan bekendmaking doen.

In november 2009 selecteerde de regionale stuurgroep IJH Vlaams-Brabant een project rond Eigen Kracht als regiogebonden initiatief voor de provincie Vlaams-Brabant. Het project kon lopen van 15 december 2009 tot 31 december 2010.

2.2 *Doelstellingen*

In het huidige project van IJH werden volgende doelstellingen vooropgezet:

- Er zijn minstens 16 EKC-voorbereidingen gestart, waarvan er 12 tot conferenties hebben

geleid (de geschatte uitval van 30 % was gebaseerd op cijfers van Nederland)

- Er zijn minstens 5 extra coördinatoren gerekruteerd (door de projectleider en EKC.be) en gevormd (door EKC.be).
- Het model is voorgesteld op verschillende sectorale/regionale fora, er is relevante info via website.
- Er is één vormingsmoment georganiseerd voor hulpverleners/toeleiders, specifiek rond hun veranderende rol.
- Er is een eindrapport, met evaluatie van de resultaten, verwerkte cijfergegevens en analyse van de kostprijs. Er is een toetsing van de financiële forfaits die tijdens het project worden gehanteerd.
- Er is een terugkoppelmoment over dit eindrapport geweest naar alle sectoren.
- Er is een advies geformuleerd over de condities waaraan een hosting-organisatie voor dit project moet voldoen.
- Er is samenwerking uitgebouwd met andere EKC-initiatieven in Vlaanderen.
- Er zijn duidelijke criteria voor de keuze voor een EKC, wat op termijn moet leiden tot positionering ten opzichte van andere vormen van hulpcoördinatie (Cliëntoverleg IJH, Therapeutisch Project,..).

2.3 Projectstructuur

De regionale stuurgroep IJH Vlaams-Brabant selecteerde het project. De regionale stuurgroep was betrokken bij de belangrijkste strategische keuzes (januari 2010). Vooral het afspreken van een intersectorale verdeelsleutel was een belangrijke principebeslissing: elke sector engageerde zich om twee casussen toe te leiden, en iemand af te vaardigen naar de werkgroep 'Eigen kracht'. De regionale stuurgroep volgde het project verder op (bespreking 29 april 2010, 16 september 2010).

De uitwerking van het project werd getrokken door de intersectorale werkgroep Eigen Kracht. Hierin zaten vertegenwoordigers van elke sector IJH en van de verwijzers jongerenwelzijn, een medewerker van IJH, en afgevaardigden van EKC.be. De projectleider leidde de vergaderingen. De leden van de werkgroep waren enerzijds klankbord vanuit hun sector, anderzijds ook 'ambassadeur' naar hun sector. De werkgroep kwam 7 keer bijeen.

- 23 februari: bekendmaking
- 19 april : extra opleiding coördinatoren, extra vormingsdag,

- 11 juni 2010: wachtlijst, stand van zaken aanmeldingen
- 23 september 2010: stand van zaken conferenties, advies implementatie
- 23 november 2010: stand van zaken conferenties, analyse uitval, advies implementatie, kostprijs
- 11 januari 2011: eerste bespreking eindrapport, voorbereiding slotmoment.
- 8 februari 2011 tweede bespreking eindrapport, discussie beperkende voorwaarden, verdere implementatie in Vlaams-brabant.

Leden van de werkgroep waren: An Sprangers (Voorzieningen bijzondere jeugdzorg), Gie Kiesekoms (AWW), Pieter Goossens (CLB), Ann Vranckx (CGG), Mieke Van Rossum (CKG), Patsy Verhaert (VK), Chris Gautier (verwijzers jongerenwelzijn), Hendrik Van Moorter (VAPH), Mon Vandekeybus (IJH), Mirjam Beyers (Supervisor EKC) en Annelies Vandebroek (coördinator, bestuurslid EKC.be).

2.4 Projectmiddelen

Er was een budget van 32.000 € voorzien. De begroting voorzag drie belangrijke uitgaveposten.

- loonkost projectleider (8u/week): 10.763 €
- onkosten conferenties: 16.920 €
- vorming, bekendmaking: 3.500 €
- andere 817 €

Deze middelen werden beheerd door Espero vzw, hostorganisatie van het project.

3. Evaluatie per doelstelling

We overlopen de verschillende doelstellingen in min of meer chronologische volgorde, wat afwijkt van de formulering in 2.2.

Doelstelling 1: Het model is voorgesteld op verschillende sectorale/regionale fora, er is relevante info via website

In de aanloop naar het project was er reeds een voorstelling gebeurd voor de CLB-directies (10 deelnemers) en voor de voorzieningen van het VAPH (15 deelnemers) in december 2009. Als startschot van het project waren er op 1 en 5 februari 2010 twee info-momenten voor hulpverleners uit alle sectoren. Deelnemers kregen een voorstelling van het model, een video-getuigenis van drie gezinnen en een getuigenis van een coördinator. Er werden folders uitgedeeld en de aanmeldprocedure werd toegelicht. Beide momenten samen bereikten ongeveer 100 deelnemers. Deze infomomenten kregen door de aanwezigen een gemiddelde evaluatie van respectievelijk 8,7 en 9 op 10. Er was een overwicht qua deelname van sectoren bijzondere jeugdzorg en VAPH, maar ook alle andere sectoren waren aanwezig.

Daarnaast waren er ook volgende, meer gerichte voorstellingen:

- Op PPO Hageland (12 februari, 10 deelnemers) en PPO Halle (25 februari, 12 deelnemers).
- korte voorstellingen op de netwerkstuurgroep RTJ Halle-Vilvoorde en op de PPO's van Overijse, Asse, Tienen en Diest-Aarschot door stafmedewerker IJH.
- Deelname met een infostand aan de IJH-studiedag rond hulpcoördinatie, 26 november 2010

Bijkomend was er volgende ondersteunende bekendmaking

- In de nieuwsbrief van IJH Vlaams-Brabant was er aandacht voor het project.
- De website www.eigen-kracht.be werd geherwaardeerd. Het voorbije jaar kreeg deze website 7.200 bezoekers.
- Mede vanuit de input van deelnemers aan de verdiepingsdag voor hulpverleners werd een artikel geschreven voor sociaal-magazine (oktober 2010), "*Eigen Krachtconferentie: mooi model maar niet voor mijn cliënt*".
- Eigen-Krachtconferenties werden opgenomen in de Overleg-wijzer Integrale Jeugdhulp

- Er was er uitgebreid aandacht voor Eigen krachtconferenties in het tijdschrift Weliswaar, november 2010.

Ook van buiten Vlaams-Brabant was er interesse voor Eigen Kracht

- voorstelling op netwerkstuurgroep RTJ West-Vlaanderen (18 juni 2010, 15 deelnemers)
- voorstelling CAW Metropool, Antwerpen (21 oktober 2010, 30 deelnemers)

Vaststellingen

- *Via rechtstreekse voorstellingen werden bijna 200 hulpverleners bereikt. Via andere media, in het bijzonder via de website, werden ruim 7.000 mensen bereikt. Er is duidelijk belangstelling voor deze manier van werken.*

Verbeterpunten

- *Het is belangrijk om ook in algemene voorstellingsmomenten voldoende stil te staan bij de belangrijke rol van de aanmelder. Dit leren we vooral uit de analyse van de gestarte voorbereidingen, die niet tot een conferentie hebben geleid (zie 4). In een aantal van die trajecten lijkt er wat te snel aangemeld, zonder draagvlak van een sleutelactor binnen het gezin (de jongere, de vader).*

Doelstelling 2: Er is één vormingsmoment georganiseerd voor hulpverleners/toeiders, specifiek rond hun veranderende rol

Een aanmelding voor een Eigen Krachtconferentie vraagt van hulpverleners veel meer dan even een aanmeldingsformulier invullen. Vaak is er veel motiverend werk nodig naar gezinnen, soms ook naar andere hulpverleners. Dat kan makkelijk meerdere gesprekken vragen. Er moeten beperkende voorwaarden scherp gesteld worden, en ook hierin kruipt soms tijd. En dan duiken er ook nog eens vragen en twijfels op bij hulpverleners zelf: kunnen we wel zoveel verantwoordelijkheid leggen bij de familie? Kortom: toeleiden naar een EKC is geen makkelijke klus, en omvat meer dan het geven van een foldertje.

De ervaring tijdens het eerdere project K-leefkracht maakte duidelijk dat extra ondersteuning van hulpverleners erg welkom was. Op **25 maart 2010** organiseerden we samen met EKC.be en Eigen

Krachtcentrale Nederland een interactieve verdiepingsdag voor hulpverleners (20 deelnemers). Het accent lag op 'ja maars': hoe motiveer je gezinnen en andere hulpverleners. Verder kwam in deze trainingsdag ook de rol van hulpverleners tijdens de conferentie aan bod: hoe informeer je gezinnen over je zorgen ? Wat is je rol in de acceptatie van het plan ? Hoe kan je het plan mee warm houden ? Ook wordt op een ervaringsgerichte manier nog eens op het belang geduid van zelf beslissingen kunnen nemen. Doorheen de dag worden hulpverleners bewust gemaakt van de veranderende rol die zij krijgen bij het inzetten van Eigen Kracht: van hulpverlening naar dienstverlening, werken in opdracht van een familie. Men zegt vaak dat hulpverleners moeten 'loslaten' bij eigen kracht, en dat moeilijk vinden. Het lijkt juist te spreken van een veranderende rol. Hulpverleners blijven erg betrokken, maar op een andere manier.

Vanuit elke sector waren er deelnemers. Deelnemers van buiten jeugdhulp moesten geweigerd worden, gezien het hoge aantal geïnteresseerden. Het aantal deelnemers werd beperkt tot maximum 2 per dienst.

Gezien de grote interesse werd de dag hernomen op **10 juni 2010**. Opnieuw waren er 20 inschrijvingen. Het accent lag opnieuw op jeugdhulp, maar ook vanuit onderwijs, OCMW, ... was er interesse.

De ervaringen en inzichten vanuit deze opleidingsdag vonden mee hun weg in het artikel "*Eigen Krachtconferentie: mooi model maar niet voor mijn cliënt*" verschenen in Sociaal, september 2010.

Vaststellingen

- *Er is een reële nood aan vorming voor hulpverleners. Er werden 40 hulpverleners bereikt met 2 verdiepingsdagen. De inzichten uit deze vormingsdag werden mee verankerd door een artikel over de rol van hulpverleners in het traject rond een EKC.*

Verbeterpunten:

/

Doelstelling 3: Er zijn minstens 5 extra coördinatoren gerekruteerd (door de projectleider en EKC.be) en gevormd (door EKC.be).

In februari 2010 werd een eerste training voor coördinatoren georganiseerd, gezamenlijk met het EKC-project in Limburg. De driedaagse training werd gegeven door EKC Nederland en EKC.be. Ze omvat een hele reeks rollenspelen, die coördinatoren voorbereiden op allerhande situaties: een gesprek met een kind, een familielid met weerstand, contact leggen met hulpverleners,

Er namen vanuit het Vlaams-Brabantse project 6 deelnemers deel aan een eerste training. Het gaat om geëngageerde burgers, tijdens de training niet in loondienst binnen jeugdhulp. Er namen o.a. een brandweerman, huismoeder, ambtenaar, gepensioneerde, HR-manager, laborant, deel. De gemiddelde leeftijd van 42 jaar toont aan dat het vaak om mensen met de nodige levenservaring gaat.

Een aantal kandidaten reageerde op het profiel op de website www.eigen-kracht.be, of op een vrijwilligerssite (www.11.be, www.vrijwilligerswerk.be, ...). Vooral mond-aan-mond reclame en het persoonlijk aanspreken van mensen blijken echter te werken. Het zijn vaak bestaande coördinatoren die nieuwe kandidaten enthousiasmeren. Eén van de deelnemers haakte af tijdens de training. Naast deze nieuwe coördinatoren, waren er bij de start van het project ook nog een aantal mensen van eerdere projecten beschikbaar.

Toch kwamen we in de periode maart-april al snel in moeilijkheden bij het vinden van coördinatoren. Ontslagen op werk, ziek, verhuis, te druk op het werk, ik ken dit gezin, ik rond eerst nog een ander engagement af, De redenen voor niet-inzetbaarheid liepen uiteen. Pogingen om Limburgse coördinatoren in te zetten in Vlaams-Brabant (en vice-versa) brachten geen soelaas voor Vlaams-Brabant. We merken dat de pool coördinatoren voldoende groot moet zijn, wil je inzetbaarheid garanderen. Naast regio en privéfactoren spelen daarnaast ook soms nog taal en cultuur een rol. Een twintigtal actieve coördinatoren lijkt een must.

Er werd een tweede training georganiseerd op 28, 30 mei en 6 juni 2010, opnieuw in samenwerking met Limburg. De training ging door in Hoeleden. Er namen 9 deelnemers deel. Vooral op vraag van Limburg werd er op 8, 9 en 19 september nog een derde training georganiseerd, ditmaal in Hasselt. Er sloot nog één deelnemer aan vanuit Vlaams-Brabant.

Vaststellingen

- *De pool coördinatoren moet groot zijn, om inzetbaarheid te garanderen. Een 20-tal actieve coördinatoren is een must.*
- *Er werden 16 coördinatoren opgeleid, heel wat meer dan de voorziene 5 kandidaten. Van deze 16 deelnemers werden er 9 ingezet tijdens het project. Voor 2 conferenties deden we een beroep op coördinatoren opgeleid in eerdere projecten.*

Verbeterpunten

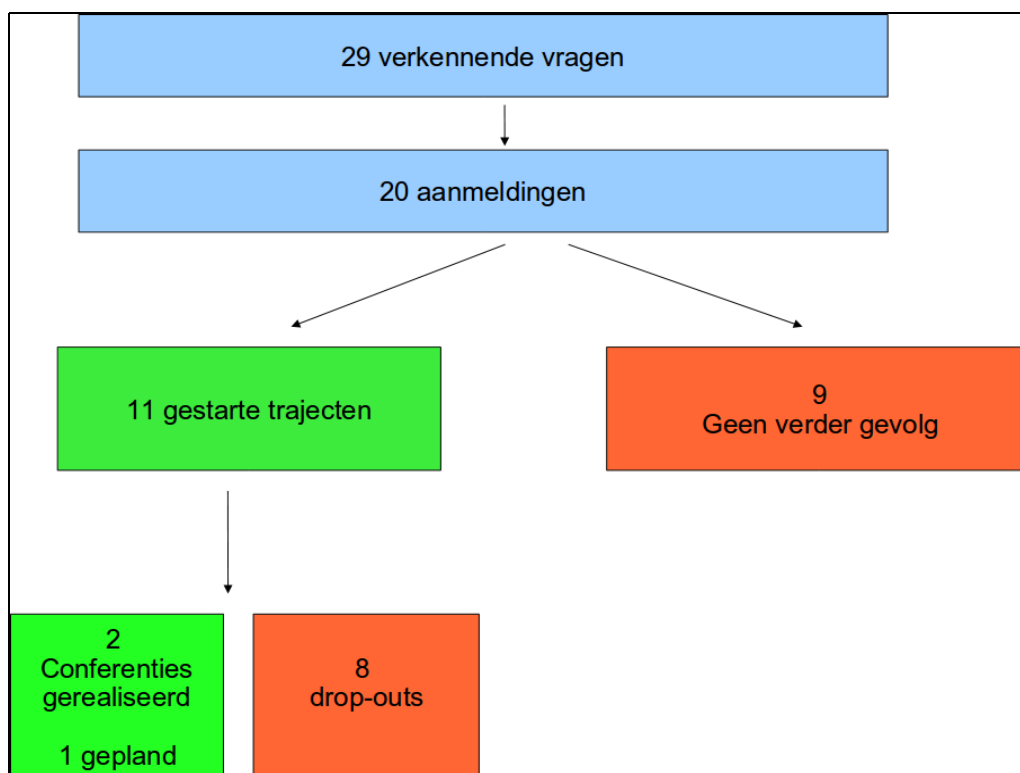
- *Activeer ook hulpverleners om op zoek te gaan naar kandidaat-coördinatoren in hun eigen netwerk van kennissen en familie.*
- *Coördinatoren werven is een continue opdracht. Door op vaste basis jaarlijks twee opleidingen te organiseren, kan je geïnteresseerde kandidaten ook meteen iets concreet bieden. “Er komt misschien nog een training, maar we weten niet wanneer en waar, dat hangt af van projectmiddelen” is geen erg motiverend antwoord.*
- *Gebruik 'inzetbaarheid' mee als deelnamecriterium, zeker in korte projecten. Het is belangrijk dat coördinatoren meteen na de training inzetbaar zijn.*
- *Opgeleide coördinatoren vasthouden is minstens even belangrijk als nieuwe mensen opleiden. Dat betekent investeren in terugkomdagen, een nieuwsbrief, Dat betekent vooral ook voldoende kansen bieden om conferenties te doen. Coördinatoren zijn geëngageerde mensen, die hun energie anders in andere uitdaging steken.*
- *De coördinatorenploeg is best te denken als één grote Vlaamse pool. Evident zullen coördinatoren steeds maximaal ingezet worden in hun eigen regio, om verplaatsingskosten te drukken. Dit vraagt ook een eenvormig statuut, gelijk over verschillende projecten.*

Dit alles vraagt een voldoende sterke dragende organisatie, die deze opdrachten over verschillende projecten heen kan waarmaken, en een sterk 'vrijwilligersmanagement' kan neerzetten. Eigen Kracht werkt op vrijwilligers, maar de omkadering van die vrijwilligers kan best gegarandeerd worden door professionals, om continuïteit te garanderen.

Doelstelling 4: Er zijn minstens 16 EKC-voorbereidingen gestart, waarvan er 12 tot conferenties hebben geleid

We bespreken achtereenvolgens de informatie over de aanmeldingen, de gestarte trajecten en de eigenlijke conferenties. Het schematisch overzicht toont meteen een grote uitval. Om dit fenomeen beter te begrijpen, werden alle coördinatoren en alle aanmelders telefonisch bevroegd door de projectleider. We staan bij deze analyse van de uitval ook uitgebreid stil. In doelstelling 6, adviezen over verdere implementatie, komen enkele concrete voorstellen aan bod om deze uitval te verminderen. We bespreken achtereenvolgens cijfers over aanmeldingen (4.1) , over uitval tussen aanmelding en start voorbereiding (4.2), over gestarte trajecten (4.3), over uitval tussen start voorbereiding en conferentie (4.4), de resultaten van bevraging van coördinatoren (4.5) en over de eigenlijke conferenties (4.6). ,

Figuur 1: schematische voorstelling van aanmeldingen, opstarts en conferenties.

4.1. AANMELDINGEN

Tijdens dit project werden er in totaal **29** verkennende vragen gesteld rond gezinnen. In **20** situaties kwam het tot een concrete aanmelding. Hierbij zat slechts één allochtoon gezin (Turks). Deze aanmeldingen vielen vooral in de eerste helft van het projectjaar. Al op de werkgroep van 19 april werd een beperkte aanmeldingenstop afgekondigd, en op de werkgroep van 11 juni werd deze uitgebreid. We konden immers niet garanderen dat er ook middelen waren voor 20 conferenties, vandaar de beperking. Na de grote vakantie bleek echter dat er wel nog marge was. Gedurende

enkele weken kon er opnieuw aangemeld worden (tot 20 oktober). Dit leidde echter slechts tot een beperkt aantal extra aanmeldingen.

De aanmeldingen kwamen van alle betrokken sectoren (zie tabel 1.1).

Tabel 1: aantal aanmeldingen per sector

CLB	4
CGG	2
AWW	2
VAPH	3
Jongerenwelzijn	3
Kind en gezin	3
Verwijzers jongerenwelzijn	3

Vaak zijn in een dossier echter meerdere diensten betrokken. Enkel kijken naar 'wie was aanmelder' geeft geen volledig beeld van de hulpverleningsgeschiedenis van gezinnen. Van de 11 gestarte trajecten weten we meer in detail welke diensten betrokken waren op moment van aanmelding. Dit toont erg duidelijk dat het veelal om gezinnen gaat met al heel wat hulpverlening achter de rug. In zeven van de elf trajecten was comité bijzondere jeugdzorg of sociale dienst jeugdrechtbank betrokken !

Tabel 2: Aantal betrokken kinderen per traject en aantal diensten betrokken op moment van aanmelding
(aanmelder staat in vet)

	Aantal betrokken kinderen	Diensten betrokken op moment van aanmelding
Casus 1	4	OBC , privétherapeut, volwassenpsychiatrie
Casus 2	4	VK , OBC
Casus 3	1	begeleidingstehuis , psychiatrie, consulent CBJ
Casus 4	2	kinderteam CGG , steungezin via pleegzorg, consulent CBJ
Casus 5	4	Begeleidingstehuis BJB , consulent CBJ
Casus 6	2	CAW, kinderteam CGG, consulent CJB
Casus 7	3	MPI (2x) , begeleidingstehuis, consulent JRB
Casus 8	2	kinderteam CGG, CKG , volwassenpsychiatrie, consulent CBJ
Casus 9	2	CLB , VK, consultatiebureau K&G, Politie
Casus 10	2	kinderteam CGG, begeleidingstehuis BJB , consulent CJB, K-dienst
Casus 11	2	CLB , BUSO-school

Voorgaande tabel illustreert dat het in een conferentie vaak om meerdere kinderen gaat. In de 11

gestarte trajecten waren er in totaal 28 kinderen betrokken !

4.2. UITVAL TUSSEN AANMELDING EN OPSTART VOORBEREIDING

Aanmeldingen leiden lang niet altijd tot de opstart van een traject. Tijdens de eerste voorstellingsmomenten in februari spraken we van drie groene lichten.

- (1) Er moet een akkoord zijn van het gezin
- (2) De beperkende voorwaarden moeten gekend zijn, en aanvaardbaar zijn voor het gezin. Er is een engagement van hulpverleners om elk plan van de familie dat past binnen de beperkende voorwaarden te accepteren als leidinggevend. De projectleider dient er mee over te waken dat de beperkende voorwaarden voldoende ruimte laten aan de conferentie.
- (3) Er moet een open vraag zijn. Hieronder verstaan we dat het antwoord niet al in de vraag vervat zit. De vraag moet veel ruimte laten aan de familie.

De projectleider had als opdracht te waken over deze drie voorwaarden, vooraleer de voorbereiding op te starten.

Van deze 20 aanmeldingen werd er 11 keer een voorbereiding opgestart. Deze uitval tussen aanmelding en opstart had volgende redenen:

- 4 x gewijzigde levensomstandigheden : verhuis, overlijden van belangrijk familielid, terugkeer naar geboorteland, fuge jongere.
- 4 x lid van kerngezin niet akkoord.
- 1 x deadline van 20 oktober niet gehaald.

De poortwachterfunctie van de projectleider maakt dus wel degelijk een verschil. Bij 4 aanmeldingen bleek tijdens de verdere uitdieping dat er onvoldoende draagvlak was bij het gezin. Eén of meerdere sleutelfiguren binnen het gezin uiteindelijk niet kozen voor EKC. Geen enkel traject moest gestopt worden omdat de beperkende voorwaarden te strak waren. Integendeel, het bleek vooral niet zo evident om tot beperkende voorwaarden te komen. Hierop komen we verder terug.

4.3. GEGEVENS OVER DE GESTARTE TRAJECTEN

Voor detailgegevens van de 11 gestarte trajecten verwijzen we naar bijlage 1. De gemiddelde wachttijd tussen aanmelding en opstart bedroeg acht weken. We staan in bespreking stil bij twee van de drie groene lichten. Kwamen we tot open vragen? Werden de beperkende voorwaarden voldoende voor de start van de voorbereiding scherp gesteld?

De **startvragen** bij de voorbereidingen waren:

- Hoe kan de familie deze jongere ondersteunen bij op eigen benen gaan staan? (2x)
- Wat is er nodig om deze jongere terug/verder thuis te laten wonen? (2x)
- Hoe kunnen we de moeilijkheden met meer mensen dragen, het isolement van het gezin doorbreken?
- Welke rol kan de bredere familie opnemen in de opvoeding, het ondersteunen van alleenstaande/psychisch kwetsbare moeder? (4x)
- Hoe kunnen we meer veiligheid installeren op de momenten dat kinderen thuis op weekend zijn (kinderen verblijven nu in voorziening)? Hoe kunnen we met meer mensen betrokkenheid tonen en ondersteunen? (2x)

Het formuleren van een open vraag wordt zelden als moeilijk ervaren. Er blijkt wel onduidelijkheid over het stellen van **beperkende voorwaarden**. We merken drie knelpunten rond 'beperkende voorwaarden':

- (1) Zorgen dat beperkende voorwaarden tijdig gekend zijn (= bij de opstart) is niet altijd evident
- (2) In een aantal trajecten was er onduidelijkheid over wie er aangesproken kan/moet worden om beperkende voorwaarden te stellen. Het statuut van de voorwaarden is niet steeds duidelijk voor coördinatoren: is dit een advies, een zorg, een waarschuwing, of een echte beperkende voorwaarde?
- (3) Het gezin zelf is zelden sterk betrokken bij het denken rond beperkende voorwaarden, het lijkt iets wat zich vooral afspeelt tussen aanmelder en projectleider.

We benadrukken graag dat beperkende voorwaarden een positieve functies hebben. Ze zorgen dat de conferentie duidelijk heeft binnen welke kader de eigen creativiteit mag spelen, ze garanderen dat er niemand achteraf het plan kan afschieten. We hebben niet de ervaring dat er te snel, te veel beperkende voorwaarden worden gesteld. Integendeel, wanneer ze opduiken gaat het om algemene zaken als 'het plan moet veiligheid bieden' of gaat het om procesvoorwaarden (een

vertrouwenspersoon voor de kinderen), vaak zaken die al ingebakken zijn in het verloop van een EKC. Dit blijft evident een belangrijk aandachtspunt.

De knelpunten rond beperkende voorwaarden werden in de werkgroep Eigen Kracht besproken. Deze discussie is echter nog niet afgerond. We weerhouden uit deze discussie voorlopig volgende elementen rond elk knelpunt.

(1) zorgen dat beperkende voorwaarden er tijdig zijn.

Het is cruciaal dat een gezin bij de start van het traject duidelijk weet wat de grenzen zijn waarbinnen het mag opereren, en wat mogelijke gevolgen zijn als men er voor kiest zich hier niet aan te houden. Positief geformuleerd: het is belangrijk dat het gezin weet dat een plan dat binnen deze grenzen valt, gerespecteerd zal worden, dat al de moeite niet voor niets is. Beperkende voorwaarden moeten voor de start van de voorbereiding helder zijn. In het huidige project was dit een taak van de projectleider. We merken dat indirecte informatie via aanmelder hiervoor ontoereikend is. In de telefoon met de aanmelder bevragen 'is de consulent op de hoogte en staat die mee achter de idee?' bleek niet voldoende te werken. Een rechtstreekse check door de projectleider met consulenten of andere belangrijke instanties is zeker nodig: is de consulent op de hoogte van de opstart van een EKC ? Is de consulent erin gelukt om duidelijke, werkbare beperkende voorwaarden te stellen ? Indien niet, welke extra coaching heeft de consulent hiervoor nodig ?

Vaak zorgen praktische factoren als bereikbaarheid voor vertraging in stellen van beperkende voorwaarden. Zeker in die trajecten waar een consulent CBJ/SDJ wel betrokken is, maar niet optreedt als aanmelder, is het belangrijk dat de consulent actief wordt aangesproken. Hij of zij heeft immers maatschappelijk een opdracht om een inschatting te maken van ontplooiingskansen van kinderen en jongeren, van mogelijke risico's voor ontwikkeling.

(2) Wie kan er beperkende voorwaarden stellen ?

Uit debat binnen de werkgroep, blijkt dat men hierin nuance ziet.

- Van elke betrokken hulpverlener, en van aanmelder in bijzonder wordt verwacht dat die zijn zorgen rond veiligheid duidelijk uitspreekt in eerste ronde. Dit omvat ook duidelijkheid over welke stappen men kan en zal zetten als het plan niet veilig wordt bevonden (vb. Consult VK, aanmelding bij consulent CBJ, Parket,). Hulpverleners hebben als belangrijkste opdracht het helder verwoorden van hun zorgen en verwachtingen. Ze kunnen families niets verbieden, en in die zin lijkt 'beperkende voorwaarden' geen juiste term. Het gaat veeleer om

het uitspreken van zorgen, formuleren van adviezen. De aanmelder zal ook moeten inschatten of het plan voldoende veiligheid biedt.

- Consulenten van comité bijzondere jeugdzorg en sociale dienst van de jeugdrechtsbank/i.c. de jeugdrechters zelf hebben duidelijk een expliciete opdracht in het inschatten van maatschappelijke noodzaak van hulpverlening. Een plan dat door hen niet gedragen is, zal maatschappelijke gevolgen hebben. Hun interventies zijn niet vrijblijvend. In hoeverre het nuttig is om tussen deze actoren nog gradaties aan te brengen in het 'beperkend' gehalte van hun voorwaarden, is bron van verder debat.

(3) zorgen dat beperkende voorwaarden gekend zijn voor het gezin/besproken zijn met hen.

Zelfs als de voorwaarden er tijdig zijn, is het niet evident om ze ook rechtstreeks met het gezin te bespreken. Een te strak kader zou immers een gezin kunnen doen zeggen: laat dan maar, dan hoeft het niet meer. In huidig project merken we dat het verhaal van beperkende voorwaarden vooral speelde tussen hulpverleners en projectleider, maar te weinig leefde bij coördinator en gezin. Nochtans kan het een sterk moment zijn als een consulent rechtstreeks naar gezin uitspreekt: *“ik hoor dat jullie een EKC willen doen. Ik ben heel blij dat jullie dit durven. Ik wil hier mee achter staan. Ik vraag als consulent dat jullie in je plan rekening houden met Zijn die voorwaarden voor jullie aanvaardbaar ?”*.

4.4 GEGEVENS OVER UITVAL NA OPSTART

Het is een gekend gegeven dat niet elke voorbereiding tot een conferentie leidt. Dit betekent niet steeds 'een mislukking'. De Nederlandse Eigen Krachtcentrale spreekt bewust van een 'activeringsfase' voor de gestarte-maar-niet-voltooide trajecten. Vaak wordt door de voorbereiding al heel wat dynamiek op gang gebracht: taboe wordt doorbroken, informatie circuleert opnieuw, Deze effecten zijn vaak op zich heilzaam. We gingen op voorhand uit van een te verwachten uitval van 30 %, een cijfer dat in Nederland al enkele jaren vrij stabiel blijft. De uitval lag echter veel hoger in dit project. Slechts twee trajecten kunnen tijdens de looptijd van het project met een conferentie afgerond worden. Voor een derde traject zal dit normaliter buiten de looptijd van het project gebeuren.

Deze uitzonderlijk grote uitval vraagt om nadere analyse. We zien drie belangrijke redenen terugkomen.

- *Te veel onveiligheid binnen het gezin:* éénmaal wordt de voorbereiding op vraag van de aanmelder stopgezet, omdat er teveel zorg is rond veiligheid binnen het kerngezin. Vanuit die verontrusting zette de aanmelder stappen naar bevoegde instanties.
- *Één van de kernleden van het gezin gaat niet akkoord met het opzet:* in twee trajecten speelde dit duidelijk een rol. De jongere zelf, of de vader gingen niet akkoord met het opzet van een conferentie.
- *Teveel tijd tussen aanmelding en start voorbereiding:* In vijf trajecten speelde dit op één of andere manier een rol.
 - de feitelijke situatie is ondertussen veranderd (vb. scheiding, jongere verandert van voorziening, wordt al deels bij grootouders opgevangen,)
 - tijdens de eerste contacten van de coördinator met het gezin blijkt de aanvankelijke motivatie van het gezin weggedaemd (drie maal).

Soms had deze grote tijdspanne te maken met een gebrek aan inzetbare coördinatoren. In twee trajecten zit er ook duidelijk een aandeel bij de hulpverlening: een aanmeldingsformulier dat meerdere weken op dienst blijft liggen, een hulpverlener die meerdere weken afwezig is, waardoor de aanmelding verder wordt opgevolgd ,

4.5 GEGEVENS BEVRAGING AANMELDERS EN COÖRDINATOREN

Om verder een genuanceerd beeld te krijgen van de uitval werden zowel aanmelders als coördinatoren telefonisch bevestigd door projectleider in de loop van december 2010.

Perspectief aanmelders (18 aanmelders konden gecontacteerd worden)

- Hulpverleners vinden dat ze over voldoende informatie beschikten om het gezin te motiveren. Enkele verwijzen naar de verdiepingsdag, waar ze extra handvaten kregen. Ze signaleren weinig tot geen weerstand van teamleden, of andere betrokken hulpverleners. De jongere motiveren blijkt de moeilijkste kluit (5 keer 'moeilijk tot zeer moeilijk'). Het kan nuttig zijn dit in bekendmakingsmomenten, verdiepingsdagen meer uit te diepen. Aanmelders vermelden hierbij geregeld dat het kind 'te jong was'. Globaal overheerst echter het gevoel dat men er vrij goed in geslaagd is het gezin te motiveren en te informeren.
- Enkele aanmelders signaleren dat het aanmeldingsformulier te moeilijk is voor het gezin. Samen invullen is niet evident. Vereenvoudiging is nodig.
- Ongeveer de helft van de aanmelders gaat akkoord met de stelling dat 'de EKC beter eerder

in traject was gekomen'.

- Alle gecontacteerde aanmelders zouden ondanks uitval opnieuw aanmelden ! Dit is op zich een frappante vaststelling. Het vertrouwen in deze werkwijze is niet geschaad.
- De meeste aanmelders vinden het erg moeilijk om in te schatten of de voorbereiding op zich iets teweeg gebracht heeft. Een drietal vermeldt dat er dingen in beweging zijn gekomen, het merendeel zegt hier onvoldoende zicht op te hebben.
- Als belangrijkste aandachtspunten komen: een snelle opstart, meer terugkoppeling naar de aanmelder over het verloop van de voorbereiding.
- Aanmelders signaleren dat het scherp krijgen van beperkende voorwaarden niet evident is. Wie moeten ze hiervoor aanspreken ? Wanneer mogen of moeten ze dit zelf doen ? Wie mag, wie moet er beperkende voorwaarden stellen ? Wie oordeelt of het plan eraan beantwoordt ?

Perspectief coördinatoren (10 coördinatoren telefonisch bereikt, 11de via email).

- Coördinatoren hadden vaak het gevoel dat er over het hoofd van gezinnen heen beslist was om aan te melden. Gezinnen en/of jongeren wisten te weinig wat hen te wachten stond. In meerdere trajecten merkte de coördinator dat een belangrijke actor niet gehoord was, of niet achter de idee stond. *“Gezinnen knikken instemmend, vullen gedwee het aanmeldingsformulier in, maar hebben eigenlijk niet mee wat hen te wachten staat”.... “Ik had het gevoel een indringer te zijn, terwijl ik dacht dat deze mensen blij zouden zijn met mijn komst. Ze hadden me duidelijk niet of anders verwacht”....* . Vooral de jongere wordt nogal eens vergeten. Slechts in twee van de elf trajecten oordeelt de coördinator dat gezin én jongeren redelijk goed tot goed geïnformeerd waren over de en opzet van EKC ! Wanneer we dit koppelen aan de informatie van de aanmelders, is er een schijnbare paradox: hulpverleners hebben vaak wel het gevoel dat ze dit goed en uitgebreid gedaan hebben. Hier speelt echter de dimensie tijd: wanneer er teveel tijd zit tussen een gesprek ooit over EKC en de eigenlijke start, is motivatie en informatie vaak verdampt.
- Hulpverleners zijn vaak moeilijk bereikbaar, wisselen van functie. Dat vertraagt de start, en bemoeilijkt contactname.
- Coördinatoren zijn tevreden over de open vraag, het ingevulde aanmeldingsformulier.
- Bijna alle coördinatoren geven aan dat er geen beperkende voorwaarden waren in hun traject, ook in die trajecten waar die wel bij aanmelding geformuleerd werden ! Blijkbaar wordt het begrip 'beperkende voorwaarde' verschillend geïnterpreteerd, en soms eerder

gezien als een meer vrijblijvende suggestie/advies.

- Eén coördinator geeft aan dat ze graag een nabijere opvolging en ondersteuning had gewenst vanuit EKC.be.
- Coördinatoren merken dat hulpverleners soms een heel andere kijk hebben op gezinnen. Als coördinator leren zij het netwerk op een andere manier kennen, verwerven ze vertrouwelijke informatie die de kijk van hulpverlening soms tegenspreekt. Dat maakt het duiden van het al dan niet stoppen van een traject soms moeilijk.

4.6 GEGEVENS OVER DE CONFERENTIES

Tot slot vertellen we graag ook iets over de twee conferentie die doorgingen. Twee conferenties lenen zich niet tot complexe statistiek. We beperken ons dan ook tot een korte steekkaart van elke conferentie.

Conferentie 1

Duur eerdere hulpverlening	2-5 jaar
Aantal deelnemers	7 volwassenen en 3 kinderen 4 volwassenen indirect betrokken via boodschap
Hulpverleners in eerste gedeelte	2 hulpverleners
Locatie & tijdstip	Restaurant - weekend
Duur	1-3 uur
Gemiddelde globale tevredenheid deelnemers	7
Professionele hulp opgenomen in plan	Geleidelijk afronden van bestaande hulp.

Conferentie 2

Duur eerdere hulpverlening	1-2 jaar
Aantal deelnemers	2 kinderen en 5 volwassenen
Hulpverleners in eerste gedeelte	1 hulpverlener aanwezig, twee onrechtstreeks via brief & brochure.
Locatie	Zaaltje van jeugdhuis - weekend
Duur	3-5 uur
Gemiddelde globale tevredenheid deelnemers (op 10)	8,6
Professionele hulp opgenomen in plan	Verderzetting bestaande hulp

Vaststellingen

- *Er was een goede intersectorale verdeling van aanmeldingen. Het valt op dat in de elf gestarte trajecten er bijna steeds meerdere sectoren betrokken zijn.*
- *Tot open vragen komen lijkt goed te lukken. Scherp stellen van beperkende voorwaarden loopt moeizamer.*
- *De doelstelling van 12 conferenties is duidelijk niet gehaald. Vooral het lange wachten tussen een aanmelding en de start van de voorbereiding lijkt nefast geweest. Gezinnen raken motivatie kwijt, of de omstandigheden zijn dermate veranderd dat een conferentie minder nodig/relevant lijkt. Een snelle opstart realiseren is cruciaal.*
- *Slechts in twee van de elf trajecten oordeelt de coördinator dat gezin én jongeren redelijk goed tot goed geïnformeerd waren over de en opzet van EKC ! Hierin speelt o.a. Dat er tussen de aanmelding en de start van de coördinator vaak veel tijd zat, waardoor de motivatie van het gezin soms verdampt lijkt. Coördinatoren benadrukken dat er bij alle kernfiguren een zekere bereidheid moet zijn om met EKC te starten. Aanmeldingen lijken soms te overhaast te gebeuren, over het hoofd heen van het gezin.*
- *Alle aanmelders zouden opnieuw aanmelden !*
- *Terugkoppeling tussen coördinator en aanmelder tijdens de voorbereiding is een belangrijk aandachtspunt. Hulpverleners willen meer geïnformeerd worden over de stand van zaken van de voorbereiding, zeker wanneer die om een of andere reden stopt.*

Verbeterpunten

- *In doelstelling 6 – een advies voor verdere implementatie – formuleert de werkgroep enkele concrete suggesties om een snellere start te realiseren, en zo uitval te voorkomen.*
- *Het is belangrijk om meer duidelijkheid te scheppen over beperkende voorwaarden. Vooral consulenten van comité bijzondere jeugdzorg, en van sociale dienst jeugdrechtbank worden hier op aangesproken. Zij zijn vragende partij om hiervoor binnen de eigen dienst een duidelijkere coaching te krijgen. De voorbereiding van conferentie kan maar starten eens er duidelijkheid is over beperkende voorwaarden.*
- *Het blijft een aandachtspunt dat de beslissing om EKC te organiseren niet over de hoofden van het gezin gebeurt. Duidelijke informatie over de werkwijze, over de beperkende voorwaarden en de vrije ruimte die men krijgt, zorgt dat families een geïnformeerde keuze kunnen maken om wel/niet aan een EKC-traject te beginnen. Dit alles moet niet tijdens, maar voor de start van het traject gebeurd zijn.*
- *Het motiveren en informeren van de jongere zelf verdient meer aandacht in*

Doelstelling 5: Er is een eindrapport, met evaluatie van de resultaten, verwerkte cijfergegevens en analyse van de kostprijs. Er is een toetsing van de financiële forfaits die tijdens het project worden gehanteerd

In vorige projecten en projectaanvragen werd er steeds met een forfaitaire kostprijs gewerkt voor een Eigen Krachtconferentie. De gehanteerde forfaits zijn hierbij:

Onkosten voorbereiding en conferentie zelf (telefonie, postzegels, catering, locatie, ...)	Max. 300 €
Vrijwilligersvergoeding coördinator	400,00 €
Kilometervergoeding coördinator	Max. 210 €
Vergoeding supervisie en praktische ondersteuning EKC	300,00 €
Verzekeringen en administratie	40,00 €
TOTAAL	1.250,00 €

Voor een gestart-maar-niet-voltooid traject wordt op 450 € gerekend: de helft van vrijwilligersvergoeding, supervisie-vergoeding, verzekering en beperkte kilometervergoeding.

Geregeld duiken er vragen op rond deze forfaits. Nochtans ligt de Vlaamse kostprijs (1250 €) al heel wat onder de gangbare prijs in Nederland, die 4000 € bedraagt. We merken graag op dat dit Nederlandse bedrag ook alle indirecte kosten van de werking van de Eigen Kracht-centrale omvat, en dus niet zomaar vergelijkbaar is. Maar zelfs de directe kost van conferentie ligt met 2.200 € heel wat hoger dan de Vlaamse forfaits. Toch was het een uitdrukkelijk doel om in dit project de reële kost gedetailleerd in beeld te brengen, om zo de forfaits indien nodig bij te stellen. Tabel 4 geeft een overzicht van de reële kosten. Hoewel het aantal trajecten beperkt is, tonen deze cijfers toch duidelijk aan dat de forfaits realistisch zijn.

	Gestart-maar-niet-voltooid trajecten	Volledig traject met conferentie
Onkosten voorbereiding en conferentie zelf (telefonie, postzegels, catering, locatie, ...)	13,12 €	231,13 €
Vrijwilligersvergoeding coördinator	150,00 €	400,00 €
Kilometervergoeding coördinator	5,09 €	138,77 €

Vergoeding supervisie en praktische ondersteuning EKC	150,00 €	300,00 €
Verzekeringen en administratie	78,96 €	95,57 €
TOTAAL	397,18 €	1.165,46 €

Inzake kostenreductie kan schaalgrootte vermoedelijk de kosten van verzekeringen drukken. Andere kostenreducties zijn enkel mogelijk als men beknipt op het statuut van coördinator (vb. lagere vrijwilligersvergoeding).

Bovenop deze directe kosten, mag men natuurlijk de indirecte, voorwaardenscheppende kost van een projectleider niet vergeten. Het lijkt in deze fase echter niet terecht om deze per traject in rekening te brengen, aangezien er nog veel structureel werk nodig was en is rond bekendmaking.

Vaststellingen

- *in het beperkt aantal trajecten bleken de gehanteerde forfaits een goede inschatting van de reële kost.*

Verbetersuggesties

Doelstelling 6: Er is een advies geformuleerd over de condities waaraan een hostingorganisatie voor dit project moet voldoen

Vanuit de besprekingen op de werkgroep Eigen Kracht van 23 september, 23 november en 11 januari lijken volgende krijtlijnen ons belangrijk voor de verdere uitbouw van Eigen Kracht in Vlaanderen.

(1) Adviezen rond inhoud/verfijning model

- **Trek als overheid nog veel sterker de kaart van empowerment, mantelzorg. Maak als onderdeel van die keuze rechtstreekse instroom van gezinnen mogelijk:** De meest krachtige vorm van een EKC lijkt wanneer de vraag van het gezin zelf kan vertrekken. In

Nederland is dit soort rechtstreekse instroom ondertussen goed voor 15 % van de vragen. Momenteel blijft een gezin erg afhankelijk van de hulpverlener waar ze bij terecht komen: kent hij of zij het model? Kan hij of zij de idee motiverend en duidelijk overbrengen? Rechtstreekse instroom realiseren vraagt een andersoortige, bredere bekendmaking met massacommunicatie. Voorbeelden uit Nederland met Tv-spotjes kunnen hierbij inspireren. Anderzijds beseffen we dat dit ook risico's inhoudt: je moet dan ook de capaciteit hebben om op vragen in te kunnen gaan. Een tussenweg kan zijn om minstens al alle gezinnen te informeren die op een of andere vorm van jeugdhulp aan het wachten zijn.

Deze keuze vraagt niet alleen andere reflexen bij hulpverleners, de reflex om steeds te kijken naar wat de grotere kring rond gezin nog kan betekenen. Meer nog zal er in binnen de brede samenleving terug een tendens moeten groeien om moeilijkheden te durven delen met elkaar, om zorg te durven aannemen. EKC kan mee bijdragen aan dit soort samenlevingsopbouw.

- **Speel de belangrijkste troef van EKC sneller uit: laat de coördinator een belangrijkere rol opnemen in de aanloop, als bondgenoot van de aanmelder. Laat hem/haar mee engagementen opnemen in het uitleggen van de mogelijkheden van EKC aan het gezin, het aftoetsen van het draagvlak bij hulpverleners,** Het valt op dat de coördinator nu pas start na een lange aanloop, als alle lichten op groen staan. De aanmelding is dan een lange weg gegaan: van een eerste vonkje in een gesprek tussen gezin en aanmelder, naar een ingevuld aanmeldingsformulier bij de projectleider, naar een afgetoetst concrete vraag aan de supervisor om op zoek te gaan naar een coördinator. Er staan veel tussenpersonen tussen de eigenlijke hoofdpersonages, nl. gezin en coördinator. Het lijkt ons goed om de coördinator veel sneller ten tonele te brengen, op het moment dat een gezin nog met de aanmelder aan het afwegen is of dit wel iets voor hen is. Door veel sneller een vrijblijvend kennismakingsgesprek te organiseren tussen gezin en coördinator, kan er heel wat positieve dynamiek gerealiseerd worden:

- EKC uitleggen is de 'core-business' van coördinatoren. Ze zijn hier goed in, kunnen dit vanuit hun ervaring vertellen. Ze zijn bij uitstek goed geplaatst om gezinnen te motiveren, vragen te beantwoorden.
- De eerste stap voor gezin en aanmelder wordt kleiner: in plaats van 'zullen we de voorbereiding starten van 'iets' met 'iemand die jullie nog niet kennen', wordt het 'zullen we (al dan niet samen) eens bellen/een afspraak maken met

zo'n coördinator, die kan uitleggen wat het allemaal juist is'.

- Het gezin houdt meer zeggenschap over de keuze voor eigen kracht. Het wordt minder iets wat 'men voor ons aan het voorbereiden is', maar iets concreet, met een concreet gezicht, waar je ja of nee op kan zeggen. Gezinnen staan niet nodeloos te wachten, op iets wat uiteindelijk dan toch niet blijkt wat men in gedachten had. Je gaat minder doodgeboren voorbereidingen hebben, die al vrij snel stil vallen. Als er geen animo is bij het gezin, stopt het verhaal hier, bij de kennismaking.
- De coördinator start met meer achtergrond over hoe de vraag gegroeid is, bij wie weerstanden zitten, Hij of zij ziet de beperkende voorwaarden mee tot stand komen, wat een heel ander gewicht zal geven dan enkele zinnen op een aanmeldingsformulier.

Het blijft belangrijk dat een eerste 'basis-check' gebeurt op de aanmelding: is de idee van EKC doorgesproken met belangrijkste kernleden in het gezin ? Opnieuw: dit wil niet zeggen dat er al een akkoord moet zijn, wel nieuwsgierigheid! Is er minstens enig draagvlak bij hulpverleners, bij instanties die beperkende voorwaarden kunnen stellen ? Ook praktisch zal gezin of aanmelder contact moeten nemen met een centraal punt, dat zicht heeft op inzetbare coördinatoren in de regio. In het voorbije project hebben we te veel gewacht tot alle lichten op groen staan. Het risico is groot dat het EKC-vlammetje bij het gezin ondertussen al gedoofd is, uitgeblazen door nieuwe life-events, en dat wat eens op groen stond, ondertussen weer op oranje/rood staat. Als we snel genoeg zuurstof kunnen geven aan de idee, door een ontmoeting gezin – mogelijke coördinatoren, zullen de voorbereidende werkzaamheden vermoedelijk met meer energie aangevat worden: dialoog in gezin over 'doen we het of niet' wordt aangewakkerd. De druk om de beperkende voorwaarde scherp te hebben zodat men kan starten, wordt groter. De aanmelding wordt best gevolgd door **een verkennende fase** (komen we tot duidelijkheid over beperkende voorwaarden, tot akkoord van belangrijkste gezinsleden), om dan pas de eigenlijk voorbereiding te starten. De coördinator kan best al in deze verkennende fase ingezet worden, vb. Door kennismakingsbezoek. Deze verkennende fase duurt idealiter maximaal 2 weken, om dan al dan niet voorbereiding te starten.

- **Geef hulpverleners die met gezinnen aan de slag willen rond EKC alle mogelijke**

ondersteuning: Een goede toeleiding vraagt veel werk. Wanneer in het voortraject stappen worden overgeslagen, wreekt zich dat onvermijdelijk in het verder vervolg. Een eerste belangrijke stap om uitval te voorkomen, en toeleiding te vergemakkelijken, formuleerden we in ons advies om de coördinator sneller ten tonele te laten verschijnen. Hij kan een erg belangrijke bondgenoot zijn voor hulpverleners, tijdens de motiverende fase. Toch blijft het een gegeven dat de eerste vonk vaak van een hulpverlener zal komen, die het gezin mee moet krijgen in 'willen we eens een afspraak maken met zo'n eigen krachtcoördinator, die het allemaal nog eens van A tot Z kan uitleggen'. Om deze rol op te kunnen nemen hebben hulpverleners volgende noden:

- Duidelijkheid over hun rol als aanmelder. Die rol omvat (1) een minimale acceptatie bekomen van *alle kernleden* van het gezin (beide ouders, jongere), (2) beperkende voorwaarden scherp helpen stellen, (3) mee nadenken over een open vraag. We spreken hierbij bewust over minimale acceptatie: het is niet de bedoeling dat de aanmelder al het werk van de coördinator doet, en alle leden van de brede familie bevraagt en informeert. Maar EKC is niet iets wat je een gezin kan opdringen: de keuze voor deze werkwijze ligt bij het gezin. Vandaar het belang van een zekere nieuwsgierigheid bij het gezin. De *verdiepingsdag* voor hulpverleners maakt concreet hoe je deze opdrachten best kan aanpakken, hoe je kan omgaan met de vele 'ja maars' die je zal tegenkomen bij gezin en collega's.
- Wie als hulpverlener met een gezin in gesprek wil gaan over 'misschien is dit iets voor jullie', kan makkelijk een infopakket aanvragen met DVD, folders, ...
- Het aanmeldingsformulier moet herschreven worden in de taal van een gezin, zodat dit meteen ook een leidraad is om gesprek met gezin aan te gaan.
- De hulpverlener moet steeds met iemand kunnen overleggen over zijn vragen, iemand die goed vertrouwd is met het model, en mee op de hoogte is van verloop van het traject. In dit project nam de projectleider de rol van poortwachter op, om vervolgens over te dragen aan de supervisor. Nadeel van deze keuze is dat er veel schakels zitten tussen gezin en coördinator. De hulpverlener meldt aan bij de projectleider, die de aanmelding na groen licht door geeft aan de supervisor, die op zoek gaat naar een coördinator. Eén centrale tussenpersoon kan ervoor zorgen dat hulpverleners makkelijk geïnformeerd raken over de stand van zaken. Deze persoon dien vlot bereikbaar te zijn per GSM.
- De hulpverlener wordt herinnerd aan aandacht voor beperkende voorwaarden:

welke zorgen moeten het gewicht krijgen van beperkende voorwaarde ? Hoe spreek je dit door met het gezin ? Zeker dit laatste verdient bijzondere aandacht, aangezien coördinatoren aangeven dat gezinnen zelden of nooit de beperkende voorwaarden meekregen. Consulents van CBJ en jeugdrechtbank geven aan dat meer coachingsmogelijkheden binnen hun eigen dienst erg nuttig zou zijn. Zij worden immers vaak aangesproken om de maatschappelijke zorgen rond veiligheid en welzijn te verwoorden, en eventueel in beperkende voorwaarden te gieten. Het werk rond beperkende voorwaarden gebeurt best in eerste verkennende fase, twee weken na de aanmelding. Het gezin kan dan geïnformeerd en bewust kiezen voor de opstart van de voorbereiding, als ze de beperkende voorwaarden accepteren. De coördinator kan mee zorgen voor duidelijkheid over beperkende voorwaarden.

- Tijdens het traject wordt de aanmelder door de coördinator op de hoogte gehouden van basisgegevens over het verloop (tijdstip opstart, traject wordt afgerond om die reden, de conferentie komt er aan tegen ...). Terecht merken coördinatoren op dat gezinnen niet willen dat alles zomaar terug gaat naar hulpverleners. Daar tegenover staat dat de aanmelder niet extra kan motiveren, ondersteunen, ... als hij niet weet hoe ver het proces staat, waar er iets stukt.

- **Zorg dat zowel de rollen van 'projectleider' en 'supervisor' gegarandeerd zijn. Of ze door eenzelfde, dan wel twee personen worden opgenomen is vooral een pragmatische keuze, afhankelijk van budgetten, competenties van kandidaten. Indien het om verschillende personen gaat, is structureel overleg noodzakelijk. Het is dan wenselijk om alle casusgebonden taken bij één persoon te leggen, om versnippering te voorkomen.** In dit project gingen we uit van twee clusters van taken, die door verschillende personen werden opgenomen.
 - De projectleider heeft vooral casusoverstijgende taken: organiseren van bekendmaking en vorming, voorbereiden – leiden – opvolgen van werkgroep, rapportering naar overheid en andere actoren, De projectleider moet vooral vertrouwd zijn met hulpverlening, een goed zicht hebben op de sociale kaart, overlegstructuren. In het huidige project was de projectleider ook de aanspreekpersoon voor aanmeldingen, vragen van hulpverleners. Van zodra de aanmelding rond was, gaf de projectleider deze door aan de supervisor, die dan op zoek ging naar geschikte coördinator.
 - De supervisor heeft opdrachten op het niveau van individuele casussen: de matching

van de aanmelding met een coördinator, het opstarten van de coördinator, het ondersteunen en coachen van de coördinator tijdens de voorbereiding, feedback geven aan de coördinator na het traject, De supervisor geeft ook de opleiding voor coördinatoren, en is dus een vertrouwd gezicht voor hen. Momenteel is de supervisor een vrijwilliger, ervaren coördinator, verbonden aan de vzw EKC.be. Dit beperkt onvermijdelijk de mogelijkheden tot structureel overleg met de projectleider, en structurele participatie aan vergaderingen.

Tabel 3: overzicht rollen projectleider – supervisor in huidige project

	projectleider	supervisor
Taken	<ul style="list-style-type: none"> • aanspreekpersoon in de regio: organiseren van bekendmaking, vorming, ... • organiseren van projectstuurgroep • contacten met EKC.be, met andere projecten • rapportage & algemene projectcoördinatie • <i>contacten met aanmelders, screening aanmelding</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat op zoek naar geschikte coördinatoren, eens de aanmelding rond is • 24/24 ondersteuning van coördinator tijdens voorbereiding conferentie • aanleveren van ondersteunend materiaal, standaarddocumenten, sjablonen • feedback op plan, feedback op traject naar coördinator
Profiel	<ul style="list-style-type: none"> • Kan hulpverleners inspireren om met EKC aan de slag te gaan • Goed thuis in de regio/werkveld. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan coördinatoren ondersteunen • Goed thuis in EKC, ervaring als coördinator. Zelf geen hulpverlener, en van daaruit sterk oog voor onafhankelijkheid, waken over eigenheid van . .
Statuut	Verloond, 8u per week, flexibiliteit inzake uren.	Vrijwilligerstatuut. Vergoeding aan vzw EKC.be.

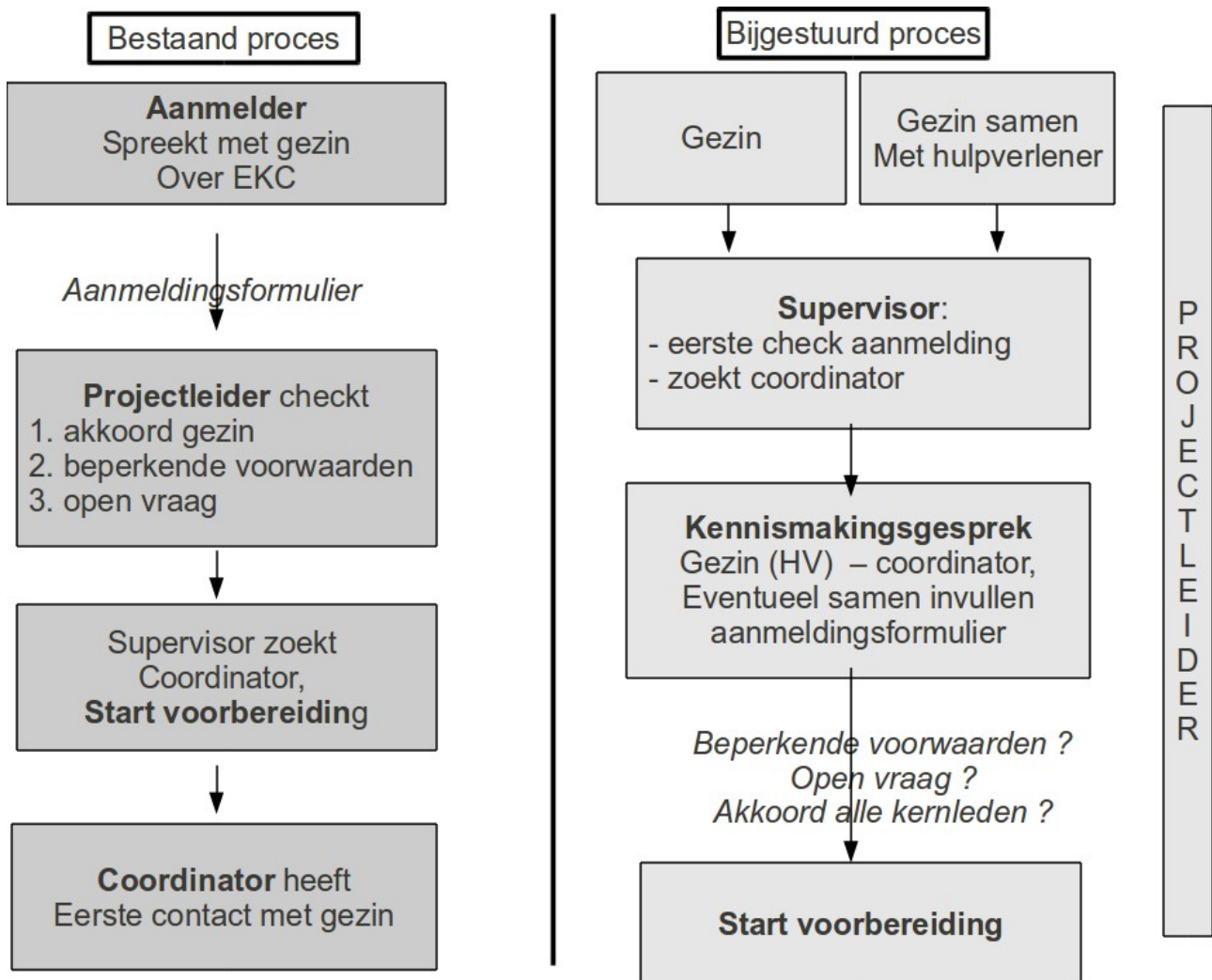
Het is cruciaal om in toekomstige projecten in beide rollen te voorzien. Er is iemand nodig die zich bekommert om de kern: goede kwaliteitsvolle en snelle trajecten neerzetten, dankzij het opleiden en coachen van coördinatoren (=supervisor). Er is evenzeer iemand nodig die zijn tanden zet in de uitdagingen op 'macro'vlak: het creëren van draagvlak in de regio, bekendmaking, bundelen van ervaringen, oppikken van bemerkingen en klachten, waken over ieders engagementen, over betrokkenheid van elke sector, Dit is de essentie van de projectleidersrol. Deze projectleider moet kunnen terugvallen op een stevige werkgroep, zodat er voelsprietten zijn naar elke sector.

Mogelijk kan het duidelijker en werkbaarder zijn om alle casusgebonden taken, ook aanmeldingen opnemen, bij de supervisor te leggen. In de huidige project lagen deze taken bij de projectleider, vooral op grond van praktische overwegingen. Het opnemen van aanmeldingen vraagt een goede bereikbaarheid. Het is niet evident om die met een 8u tewerkstelling/week te realiseren. Deze

opdracht kon makkelijker bij een professional gelegd worden, mits de garantie dat de 8u flexibel konden gespreid worden over de week. Het is niet realistisch om van een vrijwilliger, wat de supervisorrol tot op heden nog steeds is, een 9 tot 17u-permanentie te verwachten. Deze opdeling creëert echter verbodding, risico op vertraging, dubbel werk, Eén centrale tussenpersoon per traject lijkt werkbaarder. Vandaar opnieuw de noodzaak aan een sterke locomotief-organisatie, waarin de supervisor als professional kan ingebed zijn. Eens op kruissnelheid zal er vermoedelijk zelf met een supervisor per regio gewerkt moeten worden, om een flessenhals en overbelasting te voorkomen. Dit sluit nauw aan bij 'regiomanagerfunctie' in Nederland.

Wanneer deze bijgestuurde indeling, waarin ook de supervisor een professional is, niet haalbaar/betaalbaar is, is een structureel overleg noodzakelijk tussen projectleider en supervisor. Zo blijft de projectleider voldoende op de hoogte van het reilen en zeilen van trajecten. Hij of zij zal immers door de aanmelder aangesproken worden. Ook hier botsen we weer op de grenzen van wat er van vrijwilligers kan verwacht worden, o.a. naar beschikbaarheid voor overleg en vergaderingen tijdens kantooruren. Of andersom: de grenzen van professionals om op avonden en in weekends te vergaderen. Vrijwilligerswerk speelt zich nu eenmaal vaak net op die momenten af.

De voorgaande adviezen laten zich samenvatten in volgend schema, waar we onze adviezen rond rechtstreekse instroom, snellere inzet coördinator, één centrale tussenpersoon, ... afzetten tegen het basisproces zoals dat in het huidige project verliep.

(2) Adviezen rond organisatie en implementatie

- **Kies voor een verlengd en langer experiment in de huidige regio's, eerder dan voor het uitrollen van de in heel Vlaanderen:** Er zijn nog heel wat vraagtekens rond hoe de verdere implementatie best kan lopen. Vooraleer te verbreden naar heel Vlaanderen, is meer verdieping nodig. Een experimenteel project met een langere looptijd (minimaal twee jaar) kan toelaten om meer ervaring op te doen. Hierbij ligt het zwaartepunt best in de regio's die reeds enkele jaren bezig zijn met Eigen Kracht, nl. Vlaams-Brabant en Limburg. De *langere looptijd* is hierbij cruciaal: zo kan er niet alleen tijd gaan naar het zaaien (bekendmaking, opleiden coördinatoren), maar ook naar het oogsten. Hulpverleners worden overstelpt met

informatie en nieuwe projecten. Wanneer men hoort dat iets 'maar voor drie maanden is', zakt meteen de interesse. Werken met verschillende korte projecten, betekent ook dat er steeds energie moet gaan naar opnieuw opstarten, naar inwerken van nieuwe partners. Bij het uitzetten van een tijdslijn houdt men best rekening met de grote vakantie, een erg moeilijke periode om families bijeen te brengen. Een looptijd van september tot juni is realistischer.

Er zijn nog heel wat restmiddelen vanuit dit project. Een EKC-project werkt immers volgens 'no cure, no pay'. Als er minder conferenties zijn, zijn er ook minder uitgaven. Het bleek echter onmogelijk om de niet benutte middelen over te dragen naar 2011. Dit was nochtans een makkelijke manier om de looptijd van het experiment te verlengen. De werkgroep stimuleerde mee het indienen van projectvoorstellen bij de provincie Vlaams-Brabant, en bij de CERA-foundation.

- **Een intersectoraal draagvlak loont:** Het installeren van een werkgroep met vertegenwoordigers uit alle sectoren van de jeugdhulp bracht veel dynamiek. Deze opdracht vertrok vanuit de regionale stuurgroep IJH, wat zorgde voor een duidelijk mandaat. Diezelfde regionale stuurgroep nam enkele belangrijke strategische beslissingen (vb. intersectorale verdeelsleutel). We merkten doorheen dit project een betrokkenheid van alle sectoren:
 - inzake aanwezigheid op bekendmakingmomenten
 - inzake deelname verdiepingsdagen
 - inzake deelname aan de werkgroep
 - inzake aanmeldingen.

- **Zorg voor een stevige locomotief in Vlaanderen, een duidelijke eigenaar van het concept :** “Je kan dit andere beslissingsmodel niet in stukjes en brokjes implementeren”. “Het is precies alsof iedereen overal opnieuw begint”. Twee citaten van werkgroepleden, die het belang van een rode draad doorheen de verschillende projecten benadrukken. Er is nood aan een centrale plek waar expertise bewaard wordt, van waaruit knowhow kan uitgedragen worden naar regio's en sectoren die aan de slag willen. Deze 'rode draad' omvat minimaal (1) kwaliteitsbewaking, waken over de eigenheid van het concept, (2) expertise inbrengen rond implementatie, (3) rekruteren, opleiden, ondersteunen én warm houden van coördinatoren en (4) prospectie, netwerking met mogelijke relevante partners/sectoren. Het is niet realistisch dit te verwachten van de vrijwillige inzet van een kleine organisatie als EKC.be. Het is aan

de overheid om uit te maken hoe men deze locomotiefunctie best kan professionaliseren.

- De werking van de Eigen Krachtcentrale in Nederland toont aan dat een steunpunt dat zich exclusief toelegt op de implementatie van het concept EKC veel in gang kan brengen. De implementatie van EKC is niet één van de vele opdrachten, maar de bestaansrede van de organisatie, wat een gans andere dynamiek met zich meebrengt. Een autonome organisatie garandeert onafhankelijkheid. Zijsprongen naar andere sectoren zijn misschien makkelijker vanuit een kleine, onafhankelijke organisatie, die niet meteen gelinkt is aan één bepaald domein. Zo zijn er in Nederland projecten met nierstichting en onderwijs. Er zijn makkelijk toepassingen denkbaar van EKC in ouderenzorg, gezondheidszorg, justitie,
- Anderzijds is er ook begrip voor het standpunt dat je geen honderden thematische steunpunten kan uitbouwen en financieren als overheid. We benoemden al het voornaamste risico van het scenario met inbedding in een groter steunpunt, nl. dat EKC een van de vele opdrachten wordt voor zo'n algemener steunpunt. Een mogelijke tussenweg is een plek (steunpunt, expertisecentrum) waar verschillende gelijkaardige initiatieven een plek krijgen. We denken hierbij aan PLAN, familienetwerkberaad, EKC, Deze modellen zijn neefjes en nichtjes van elkaar, met een grote verwantschap, nl. de kring groter maken en de regie sterker bij cliënten leggen.

Vanuit dit project willen we vooral benadrukken (1) dat het cruciaal en noodzakelijk is dat er een duidelijke locomotief komt, met de nodige ondersteuning en (2) dat men hierbij maximaal verder bouwt op reeds bestaande expertise, eerder dan een nieuwe structuur uit het niets op te bouwen.

Doelstelling 7: Er zijn duidelijke criteria voor de keuze voor een EKC, wat op termijn moet leiden tot positionering ten opzichte van andere vormen van hulpcoördinatie (Cliëntoverleg IJH, Therapeutisch Project,..)

Er lijkt zich een voorkeur af te tekenen voor een positionering vooraan in het hulpverleningstraject van gezinnen. Tijdig inzetten, voordat het netwerk verbrokkeld is geraakt, heeft de voorkeur. Anderzijds is er ook het besef dat kiezen voor EKC niet evident is. Mogelijk is er enige lijdensdruk nodig, vooraleer gezinnen de stap zetten. Aanmelders uit de eerste lijn vertellen hoe gezinnen

reageren met 'maar zo erg is het nu ook weer niet', als de idee van EKC wordt voorgesteld. “Zo'n groot, beetje griezelig kanon hoef je niet op ons probleem te zetten”. Want het vraagt nu eenmaal moed je problemen met je netwerk te delen.

Inzet vroeg in trajecten blijft voorlopig vooral een ideaalstreven. Wanneer we kijken naar de reële trajecten, zijn het vaak gezinnen met al heel wat parcours binnen hulpverlening. Vanuit een eerste-lijnsdienst optreden als aanmelder bleek ook geen makkelijke rol. Vaak zijn er immers meerdere gesprekken nodig, een zekere aanklampende volharding. Dit is niet altijd makkelijk te realiseren binnen een eerste-lijnsdienst.

Inzake aflijning met andere initiatieven onderstrepen we volgende verschillen:

- Een EKC brengt het eigen netwerk van cliënten bijeen, eerder dan de kring van hulpverleners (cliëntgericht overleg, ronde tafels,)
- EKC legt de regie ondubbelzinnig bij de cliënt en diens netwerk. Hulpverleners informeren, cliënt en netwerk beslissen samen in het besloten deel.

Doelstelling 8: Er is samenwerking uitgebouwd met andere EKC-initiatieven in Vlaanderen

Er werd in beperkte mate samengewerkt met het project in Limburg, vooral rond opleiding van coördinatoren. Een opleiding telt idealiter een 15-tal deelnemers. De drie trainingen georganiseerd in 2010 werden samen georganiseerd. De formule van verdiepingsdag werd overgenomen in Limburg in september 2010.

Verder was er ook informatie-uitwisseling. Ook in Limburg bleek de uitval tijdens trajecten bijvoorbeeld erg groot.

Verbeterpunt

- *Samenwerking zou nog veel sterker uitgebouwd kunnen worden, met meer structureel overleg tussen projectleiders. Momenteel is de projectstructuur echter sterk verschillend, o.a. wat betreft de invulling van de rol projectleider. Dat bemoeilijk natuurlijk ook overleg. Wie moet je rond de tafel brengen ?*

Doelstelling 9: Er is een terugkoppelmoment naar alle sectoren

Dit moment gaat door op vrijdag 4 maart 2011. Naast een korte opfrissing van EKC als besluitvormingsmodel, stellen we de resultaten van dit project voor. Rob Van Pagée, boegbeeld van de Eigen Kracht Centrale in Nederland zal zijn reflecties geven op onze ervaringen. In een debat willen we dan vooral vooruitblikken: hoe kunnen we EKC een stevige plek geven in Vlaanderen ?

4. Financiële rapportage

	Begroot	Reëel
Loonkost projectleider (inclusief woon-werk, arbeidsongevallen, sociaal secretariaat, ...) (8u/week)	10.763,00 €	2009: 412,72 € 2010: 10.131,46 € Totaal: 10.544,18 €
Onkosten conferenties	16.920,00 €	6.019,70 € (detail: zie bijlage per traject)
Onkosten vorming & bekendmaking	3.500,00 €	Kosten folders, DVD, : 756,10 € Onkosten bekendmakingmoment: 183,19 € Opleiding coördinatoren: 800,00 € Vorming projectleider: 450,00 € Onkosten verdiepingsdag 1: 1.225,47 € Onkosten verdiepingsdag 2: 831,33 € Inkomsten verdiepingsdagen: 540,00 € Saldo: 3706,09 €
andere	817,00 €	Dienstverplaatsingen: 390,57 € verzendingen: 118,00 €
TOTAAL	32.000,00 €	20.778,53 €

Saldo (terug te storten aan Vlaamse Overheid): 11.212,47 €

Er werd verschillende keren gevraagd of dit saldo overgedragen kon worden naar 2011, om project langer te kunnen laten lopen. Dit bleek helaas niet mogelijk.

5. Besluit: alleen onkruid groeit snel ...

Het schrijven van dit projectverslag bevestigt een vreemd gevoel: we stoppen op het moment dat alle voorbereidende werken klaar zijn. Na een jaar zijn er voldoende gesensibiliseerde hulpverleners, voldoende opgeleide coördinatoren, voldoende zicht op hoe cruciale processen best verlopen, een dynamische werkgroep, We zijn ervan overtuigd dat we hier de vruchten van hadden kunnen plukken, hadden we langer kunnen doorwerken. We beseffen dat er kritisch zal gekeken worden naar deze uitspraak. “Makkelijk gezegd, maar ondertussen zijn er toch wel meer uitvallers dan conferenties geweest !”. Dat is inderdaad een jammerlijke vaststelling. Leergeld waar we niet op hadden gerekend. Het toont dat een onderbreking van twee jaar, tussen het vorige project K-leefkracht en dit project, eigenlijk betekent: opnieuw starten. Het toont dat je EKC niet kan laten groeien in stukjes en brokjes, op enkele maanden. Alleen onkruid groeit snel Een nieuwe als EKC inbedden en verankeren, dat doe je niet op enkele maanden.

Toch denken we dat dit project enkele belangrijke stappen vooruit heeft gezet. Het verhaal van bekendmaking, sensibilisering van hulpverleners liep. Er konden makkelijk heel wat extra coördinatoren opgeleid worden. We denken dat we vooral heel wat wijzer geworden zijn over hoe verantwoordelijkheden best verdeeld worden over hulpverleners, coördinatoren, projectleider en supervisor. Er liggen ideeën over hoe de aanloop naar een EKC korter kan worden.

We brengen in dit besluit graag nog eens per thema de belangrijkste verbeterpunten samen.

	Verbeterpunten
Bekendmaking	Meer accent op rol aanmelder.
Vorming voor hulpverleners	/
Opleiding coördinatoren	<ul style="list-style-type: none">• Sterke dragende vrijwilligerswerking uitbouwen, zodat je opgeleide coördinatoren kan vasthouden, zodat werving en opleiding een continue proces kan zijn.• Eén Vlaamse pool uitbouwen.• Hulpverleners mee laten uitkijken naar kandidaat-coördinatoren in hun eigen netwerk.
Trajecten	<ul style="list-style-type: none">• Meer aandacht voor beperkende voorwaarden• Snellere opstart realiseren, o.a. door coördinatoren veel sneller in te zetten tijdens verkennende fase, door alle casusgebonden taken bij één persoon te leggen,
Advies verdere implementatie	Adviezen rond inhoud: <ul style="list-style-type: none">• rechtstreekse instroom• coördinator sneller ten tonele• Ondersteuning van hulpverleners in hun rol als aanmelder versterken• projectleider/supervisor-rollen allebei verzekerd.

	Adviezen rond organisatie: <ul style="list-style-type: none"> • looptijd minstens 2 jaar • focus op verdiepen (bestaande regio's), eerder dan verbreden • intersectoraal draagvlak • duidelijke locomotief
Toetsing forfaits	/
Positionering	Minstens <i>ook</i> vroeg in hulpverleningstraject, dicht bij brede instap.
Samenwerking andere EKC-initiatieven	Structureel overleg tussen regio's

We hopen dat de dynamiek in onze regio niet opnieuw stilvalt, maar integendeel, kansen én tijd krijgt om verder te groeien.

Bijlage 1: overzicht trajecten

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
doorverwijzers	VAPH	K&G	JW	CGG	JW	CBJ	VAPH	K&G	CLB	JW	CLB
datum aanmelding	04/01/10	29/01/10	15/01/10	24/03/10	08/04/10	21/04/10	03/05/10	29/04/10	01/06/10	15/05/10	28/09/2010 (maar eigenlijk al voor grote vakantie met gezin besproken)
datum opstart	06/02/10	20/03/10	24/03/10	01/05/10	20/06/10	20/06/10	15/07/10	02/07/10	09/07/10	15/07/10	
datum conferentie	05/06/10	//	//	09/10/10	??	//	//				
reden afhaken	///	gestopt op vraag aanmelder (VK), teveel onveiligheid in kerngezin	jongere zelf (18) wil zelf absoluut geen ekc	///		Belangrijke HV die achter EKC stond, verdween uit the picture waardoor gezin en andere HV de idee 'waarom EKC' kwijt lijken	teveel tijd tussen AM en start, andere instelling ondertussen, deels opvang ondertussen bij grootouders	mama ondertussen nieuwe partner, waardoor conferentie minder nodig lijkt	vader kan niet overtuigd worden van EKC	gezin staat/ ondertussen) niet meer achter idee, coördinator raakt niet binnen in gezin	veel tijd tussen eerste gesprek met gezin en EKC en eigenlijke aanmelding, zodat motivatie verdampt was op moment dat coördinator start
aantal deelnemers											
tevredenheid deelnemers											
km	€ 133,00	€ -	€ 14,80	€ 144,53	€ 68,02	€ 13,35	€ -	€ -	€ 5,50	€ -	€ 7,10
werking (locatie, catering, t	€ 241,00	€ -	€ 2,07	€ 221,26	€ -	€ 15,00	€ 22,86	€ 7,10	€ 57,92	€ -	€ -
vergoeding coördinator	€ 400,00	€ 200,00	€ 200,00	€ 400,00	€ 200,00	€ 200,00	€ 100,00	€ 100,00	€ 200,00	€ 100,00	€ 100,00
verzekering BA en LO	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00	€ 20,00
verzekering omnium vervoer	€ 55,00	€ 55,00	€ 55,00	€ 55,00	€ 55,00	€ 55,00	€ 55,00	€ -	€ 55,00	€ 55,00	€ 55,00
verz.omnium/km (0,025xKm	€ 10,38	€ -	€ 1,16	€ 10,75	€ 5,35	€ 1,05	€ -	€ -	€ 4,50	€ -	€ -
supervisie	€ 300,00	€ 150,00	€ 150,00	€ 300,00	€ 150,00	€ 150,00	€ 150,00	€ 150,00	€ 150,00	€ 150,00	€ 150,00
adminstratie	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00	€ 10,00
TOTAAL	€ 1.169,38	€ 435,00	€ 453,03	€ 1.161,54	€ 508,37	€ 464,40	€ 357,86	€ 287,10	€ 502,92	€ 335,00	€ 342,10
gemiddeld kostprijs volledig traject		€ 1.165,46									
gemiddelde kostprijs fase1 traject		€ 397,18									